

DİASPORA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

BİR BAKIŞTA "EYLÜL" AYI

ALMANYA İNSAN HAKLARI BÜLTENİ 2017

BİR BAKIŞTA "EYLÜL" AYI

Almanya’da kamuoyu ile paylaşılan haberlerden derlenen ve bu haberlerin insan hakları bağlamında analizlerinin yapıldığı bu yazımızda “Eylül” ayında ön plana çıkan haber başlıklarından yararlanacağız. Önceki aylarda da karşımıza çıkan pek çok konu başlığının bu ay içerisinde de yer aldığını görmekteyiz. Almanya’nın aşırı sağ kanadında söz sahibi olan AfD (Almanya İçin Alternatif); savaş, açlık ve yeni bir yaşam kurabilmek fikriyle yola çıkan mültecilerin yaşadığı olumsuzluklar; Almanya’da uzun yıllardır yaşayan Türk nüfusunun anadilde eğitim problemi gibi konular Eylül ayı içerisinde insan hakları çerçevesince değerlendirilecektir.

-Almanya’da Aşırı Sağ

Avrupa’da yükselen aşırı sağ ile birlikte AfD (Almanya İçin Alternatif), Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ),Ulusal Cephe, Özgürlük Partisi (PVV) gibi partiler ülkelerinde hükümet veya hükümet ortağı olmayı başarmıştır. Geçtiğimiz aylarda ortaya çıkan Alman ordusundaki aşırı sağ iddiaları üzerine Üsteğmen Franco A.’nın Suriyeli bir mülteci kimliğine bürünerek aylar boyunca saldırı hazırlığı yaptığı ve bu nedenle gözaltına alındığı bildirilmişti. 2014 yılında Franco A. isimli kişi için somut ihbarlar geldiği ancak hakkında herhangi bir işlem yapılmadığı konusunda haberlerde basına yansımıştı. Eylül ayında Franco A.’nın Almanya’da sağ popülist söylemlerin merkezinde yer alan AfD ile bağlantısının olduğunu kanıtlayan delillerin varlığı saptanmıştır. Bu olaydan kısa bir süre sonra Alman ordusunda ikinci bir aşırı sağcının tutuklanması ordu ve toplum arasındaki güven bağının zedelenmesine neden olmuştur.

Bu olayda dikkat çeken iki nokta bulunmaktadır. Alman hükümeti sığınmacı kayıtları alınırken yürütülen işlemlerde titiz davranıldığını defalarca kez dile getirmiştir. Ancak Franco A. isimli kişinin kendini sığınmacı olarak kaydettirerek geçici koruma statüsü elde etmesi ve maddi yardımlardan faydalanması durumun bu yönde işlemediğinin göstergesi olmaktadır. Diğer nokta ise; tutuklanan bu kişilerin Almanya’daki siyasi bir parti ile olan bağlantısının tespiti. Bağlantıları ispatlayan delillerin varlığı kamuoyu ile paylaşıldığında AfD’nin herhangi bir açıklama yapmayarak sessizliğini koruması olaylar karşısındaki tutumuna açıklık getirmektedir.

Alman ordusundaki aşırı sağ taraflarının ardından Berlin Polis Akademisi’nde de benzer bir olay vuku bulmuştur. İslam dinine ve sığınmacılara karşı küfür ve hakaret içeren yazıların bulunduğu tuvaletin halka açık olmayan yalnızca akademidekilerin ve akademi personelinin kullandığı tuvalet olması yabancı düşmanlığının ve nefret söylemlerinin akademi içerisinde olduğunu ispatlar niteliktedir.

BİR BAKIŞTA "EYLÜL" AYI

Almanya'nın huzur ve güvenliğini sağlayacak polislerin eğitim aldığı akademide yaşanan bu olaya yerinde ve zamanında müdahale edilmediği takdirde gelecek yıllarda yabancı düşmanlığı akademi içerisinde kalmayarak topluma nüfuz edecektir. Bu tür olayların yargısal açıdan engellenememesi toplumdaki aşırı sağ fikrine yakın olan bireyleri cesaretlendirmekte ve toplumsal düzeni bozmaktadır. Aynı zamanda hükümet ve yargıya olan güvenin azalması siyasi açıdan sağ popülist söylemleri ile bilinen AfD için kazanç olacaktır.

Eylül ayında Almanya'da aşırı sağ olayları yalnızca ordu ve akademide değil siyasi cephede de varlık göstermiştir. Sağ popülist Almanya için Alternatif (AfD) partisinden Alexander Gauland Türk kökenli Alman Bakan Aydan Özoğuz için "Bunu Türk kökenli bir Alman söylüyor. Onu Eichsfeld'e davet edin ve ona spesifik Alman kültürünün ne olduğunu anlatın. O zaman bir daha hiç buraya gelmez ve biz de onu, Tanrı'ya şükür, Anadolu'ya gönderir bertaraf ederiz" ifadelerine kullanmıştır. Özoğuz bu durumu yargıya taşıdı ve konu ile ilgili soruşturma başlatıldı. Gauland'ın halkı kin ve düşmanlığa tahrik edici bu sözleri aslında Alman kültürünü hedef almaktadır. Alman kültürünün karmaşık ve ezici olduğunu bu nedenle ülkeye gelen göçmenlerin ülkelerine geri gitmek isteyeceklerini ifade etmiştir.

Türk kökenli Alman Bakan'a yönelik ırkçı söylemleri desteklediğini söyleyen AfD adayı Alice Weidel'in evinde yasadışı yollarla Suriyeli bir göçmeni çalıştırdığı ortaya çıkmıştır. AfD, 2013'te Euro Bölgesi'ndeki kurtarma paketlerine tepki amacıyla kurulmuş bir partidir. Aynı zamanda göçmen karşıtı politikaları savunan parti, seçim kampanyalarında bu konuya yönelik ciddi vaatlere yer vermiştir. Parti içerisinde Alice Weidel'in politik görüşüne göre göçmen ve mülteciler Almanya'da mümkün olduğunda az yer almalıdır. Ancak basına yansıyan haberde Weidel'in evinden ucuz işgücü elde edebilmek adına Suriyeli mülteciyi işçi olarak aldığı ve saatine 25 Frank ödediği açıklanmıştır. Siyasi hayatları nedeniyle sürekli göz önünde bulunan politikacılar ki bu bağlamda öne çıkan isim olarak Weidel'in her gün televizyonlarda, röportajlarda, sosyal medyada dile getirdiği söylemlerin kendi yaşantısında yer almadığını görmek mümkündür. Ekonomik çıkarlar ile parti programının zıtlığını ortaya koyan bu habere karşı Weidel'in avukatının yaptığı açıklama ise oldukça trajikomik bir durum yaratmaktadır. Weidel'in evinde çalışan Suriyeli mültecinin arkadaşı olduğunu ve bu sebeple onu evinde misafir ettiğini açıklayan avukat Suriyeli mülteciye herhangi bir ödemenin yapılmadığını da sözlerine eklemektedir.

BİR BAKIŞTA "EYLÜL" AYI

CDU'nun seçimlerden önce attığı adımlarda AfD'nin seçim vaatlerinin etkisi görülmektedir. Bunun en büyük örneğini; güvenli bölge olduğu söylenen Afganistan'a iadesi gerçekleştirilen Afgan mülteciler oluşturmaktadır. CDU'nun insan hayatını hiçe sayan bu politikası tamamen sağ kesimin oylarını toplayabilmek ve ülkedeki mülteci sayısını azaltmak adına gerçekleştirmiştir. Ancak Alman toplumunun bazı kesimleri Mayıs ayından bu yana ilk kez gerçekleşen Afganistan'a iade uçuşlarını "Afganistan Güvenli Değil" afişleri ile protesto etmiş ve hükümetin bu kararını eleştirmiştir.

Her toplumda olduğu gibi Alman toplumunda da milliyetçi bir kesimin varlığı söz konusudur. Yaşanan saldırıların ve nefret söylemlerinin artışıyla aşırı sağın Avrupa'nın "Yeni Modası" olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Avrupa'nın "Yeni Moda"sına göre ekonomik çıkarların yerini sağ popülist söylemler almaktadır. Bu nedenle seçimlerde sayısal açıdan üstün gelen liberal partiler kazanmış gibi görünse de aslında 2017 yılının kazanları aşırı sağ partileri olmuştur.

-Almanya'daki Göçmenlerin ve Mültecilerin Durumu Hakkında

Güncel sorunların başında yer alan mülteci meselesi bölgesel olmaktan ziyade Avrupa ülkelerinin tümünü etkisi altına almıştır bu nedenle Almanya'da yaşanan mülteci sorunu ve Almanya'da yaşayan mültecilerin karşılaştıkları sorunlar ana temamız olan insan hakları kapsamında incelenecektir.

Eylül ayının ilk haftasında gazetelerde yer alan habere göre Bavyera'da trafik kontrolü esnasında bir tırın taban boşluğunda yedisi erkek biri kadın sekiz göçmen bulunmuştur. Aç, susuz ve sağlık problemleri yaşayan sekiz kişi insanlık dışı olarak nitelenen durumlarla yaşam mücadelesi vermeye çalışmaktadır. 14-24 yaş arası göçmenlerin istismar, şiddet, insan ticareti, ayrımcılık gibi kötü muamelelere maruz kaldığı UNICEF'in raporunda yer alan bilgiler ile ispatlanmıştır. Örnek olarak verilen bu haberlere göre mülteci ve göçmenlerin yaşam mücadelesindeki olumsuz koşulların varlığı gösterilmek istenmiştir.

Zorlu yolları aşarak yeni bir hayat kurma fikri ile Avrupa ülkelerine gelen göçmen ve mültecilere karşı hükümetler çeşitli politikalar uygulamaktadır. Dönemin Avrupa ülkelerinin en büyük gücü olarak görülen Almanya, temel insan hakları olarak sayılan yaşama, eğitim, sağlık gibi hakları göçmen ve mülteciler için temin etmekte ciddi sorunlar yaşamaktadır. Ülkedeki partilerin büyük çoğunluğu seçimler nedeniyle sağ kesime hitap etmek adına mülteci hayatlarını hiçe sayan politikaları ardı ardına sıralamaktadır.

BİR BAKIŞTA "EYLÜL" AYI

Bu bağlamda CDU/CSU Birlik politikacılarının sığınmacıların aile birleşimi hakkını sınırlandırmaya yönelik bir sistem değişikliğini talep etmesi Almanya gündeminde tartışma yaratmıştır. CSU Başkanı Horst Seehofer'ın konu hakkındaki açıklamaları talebin bir an önce yasalaştırılması yönündedir. Seehofer, belli bir süre için sığınma hakkı verilen kişilerin ailelerini Almanya'ya getirmelerinin yanlış olduğunu böyle bir durumda Almanya'ya gelen ve bu haktan yararlanan kişilerin ülkelerine dönmemelerinden endişe duyduğunu ifade etmektedir.

Alınan karara göre 2108'in Mart ayına kadar, sınırlı oturum izni olan mültecilerin aile birleşimine izin verilmeyecektir. Bu durumun devamlılığının olup olmayacağı noktasında Angela Merkel, konu hakkında gelecek sene açıklama yapabileceklerini ifade etmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki; Alman Anayasası'nın 6.maddesine göre; "Evlilik ve aile, devlet düzeninin özel koruması altındadır." Aile birleşimi hakkının kısıtlanması kararı anayasanın 6. maddesinin ihlalini doğurmuştur. Hükümet aile birleşimini kısıtlamanın yanı sıra Almanya'ya yıllık 200.000 kişilik mültecinin alınması fikrini gündeme getirmiştir. Alman politikacıların tutumlarına bakıldığında bu talebin kısa bir süre içinde yasalaşması öngörülmektedir.

Eylül ayında Saksonya'da yaşanan aile birleşimi krizi oldukça ilgi çeken bir başlık olmuştur. Habere göre aynı aileden anne ve kızı Almanya'da kalırken, baba ve iki oğlu sınır dışı edilip Ermenistan'a gönderilmiştir. Mülteci Konseyi Sözcüsü Thomas Hoffman, ailenin 2006'da Almanya'ya geldiğini ve herhangi bir uyum problemi yaşamadıklarını; 2006, 2009 ve 2011 doğumlu çocukların Almanya'da doğup büyüdüklarini vurguluyor. Bu açıklama karşın Saksonya eyaleti anne, baba ve kızın 2008'de, oğullarının ise 2009'da ve 2015'de yaptıkları iltica başvurularını reddetmiştir. Olayın ilginç ola kısmı ise bu noktadan sonra başlamaktadır. Aile bireylerinden anne ve kızın Almanya'da kalmasına karar verilirken, baba ve oğullarının iadesine karar verilmiştir. Ailenin yarısının iadesinin gerçekleşmesi sonucunda aile bütünlüğü parçalanmış ve bireylerin maddi-manevi sorunlar ile karşı karşıya bırakıldığı gözlemlenmektedir. Alman İçişleri Bakanlığı'nın açıklamalarına göre ilk beş ayda sığınmacılar tarafından 146.000 yeni dava açılmıştır. 2016 yılından bu yana dava sayısının iki kat arttığı ifade edilirken bu durumun uyum konusundaki olumsuz etkilerine dikkat çekmek gerekmektedir. Saksonya eyaletinin aile bireylerinin yarısını iade etme kararı göz önüne alındığında bu ve benzeri davaların mahkemeleri uzun süre daha meşgul edeceğini söyleyebiliriz.

BİR BAKIŞTA "EYLÜL" AYI

Alman hükümeti bu kararı ile anayasasında yer alan 6. Maddeyi ihlal etmiştir. Aile birleşimini zedeleyen bu ihlal ile 6.maddenin yalnızca Alman toplumu için uygulandığını söylemek mümkündür. Alman vatandaşların sahip olduğu insan hakları mülteciler için sağlanamamaktadır. Oysaki insan haklarının evrenselliği yadsınamaz bir gerçektir.

Alman hükümetinin, mülteci sorununu çözmek adına dönem dönem çeşitli politikalar uygulamaya çalışmış olması sonucunda bedel ödeyen tarafın yeniden göçmen ve mülteciler olduğu görülmektedir. Yukarıda örnek olarak verilen olaylar ise bu durumun doğruluğunu kanıtlar niteliktedir. CDU'dan Armin Schuster'ın açıklamalarına göre Almanya'ya gelen ailelerin Almanya'ya gelişinin kısıtlanması ve ailelerin Almanya dışında bir yerde ikamet etmesi yönündedir. Armin Schuster'ın açıklamalarına bakıldığında göçmen ve mültecilerin Alman toplumundan uzaklaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu durum hükümetin sık sık dile getirdiği uyum çalışmalarını olumsuz yönde şekillendirecektir.

Mülteci krizinin çözüme kavuşması noktasında sorumluluk almak istemeyen Avrupa Birliği ülkeleri, bölgede yaşanan ekonomik sorunları, aşırı sağ hareketlerin ve söylemlerin artışını mültecilere dayatmaktadır. Sokaklarda, sosyal medyada, basında hatta ve hatta ülke politikacılarının kışkırtıcı söylemleri kullanması toplumun ortak dilini nefrete dönüştürmektedir. Avrupa'da mülteci ve göçmenlere karşı artan saldırılar ki bu saldırılar istatistiki açıdan da doğrulanmaktadır, "kurumsal aşırıcılığı" doğurmaktadır.

DİAM Araştırma Asistanı
ŞEBNEM KORKMAZ